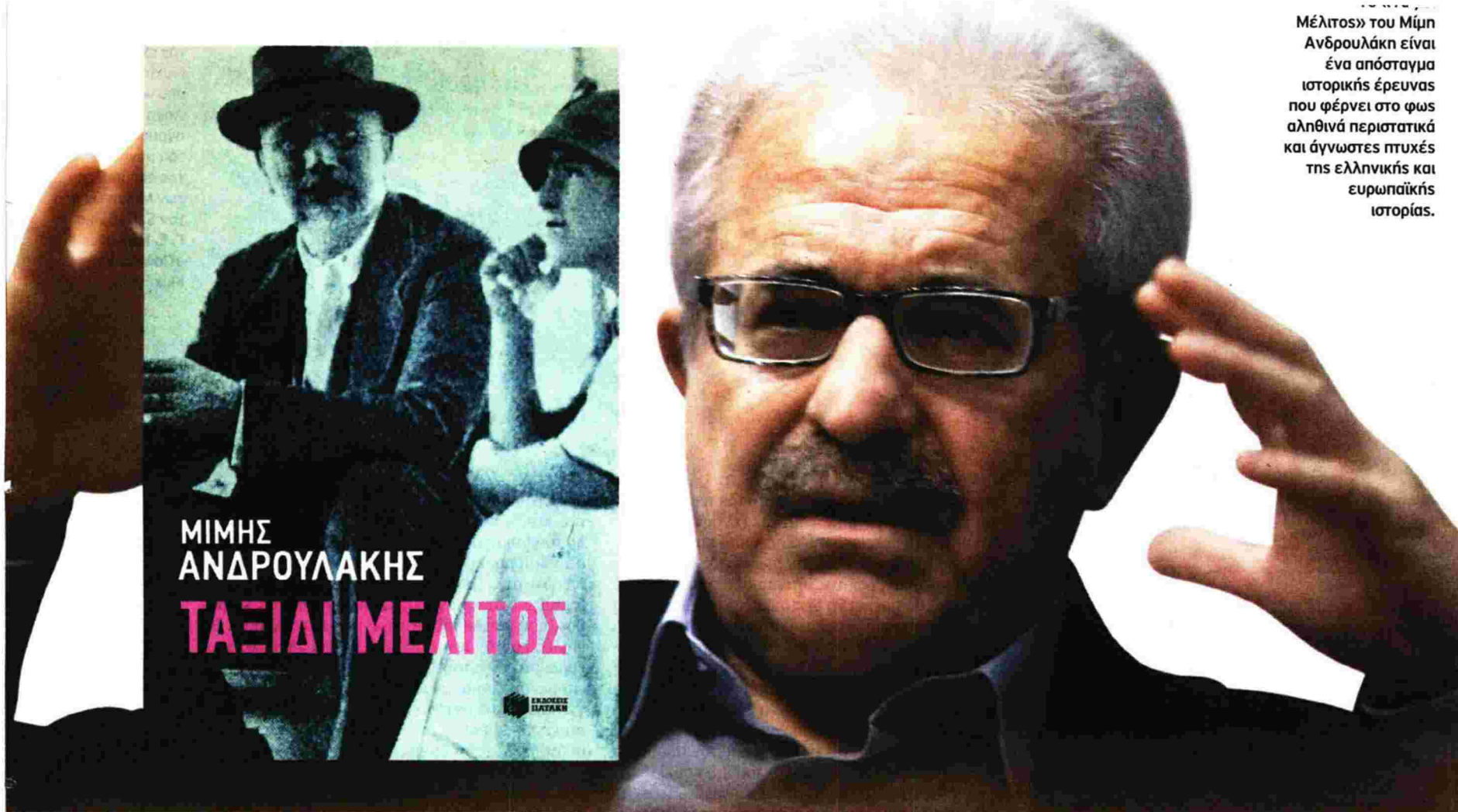

ΝΕΟ ΒΙΒΛΙΟ ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΙΜΗ ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗ

«Μελίτος» του Μίμη Ανδρουλάκη είναι ένα απόσπασμα ιστορικής έρευνας που φέρνει στο φως αληθινά περιστατικά και άγνωστες πτυχές της ελληνικής και ευρωπαϊκής ιστορίας.

ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΓΑΜΗΛΙΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

Εξοστρακισμένος από την Ελλάδα επιβιβάζεται στο θρυλικό «Aquitania» μαζί με τη σύζυγό του Ελενα και ένα βιβλίο του Θουκυδίδη. Η θριαμβευτική υποδοχή από τους ομογενείς, οι μυστικές επαφές και οι παρασκηνιακές διεργασίες που θα διαρκέσουν επτά μήνες, με το βλέμμα του μεγάλου ηγέτη στραμμένο πάντα στην Ελλάδα

ΤΗΣ ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΡΟΒΒΑ
rovva@pegasus.gr

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ ΤΟΥ 1921. Στην πλώρη του θρυλικού Aquitania, παρέα με ένα βιβλίο Θουκυδίδη και την αμφιλεγόμενη σύζυγό του Ελενα, ο εξοστρακισμένος ηγέτης της Ελλάδας ξεκινά για το γαμήλιο ταξίδι του στην Αμερική. Θα κρατήσει επτά μήνες. Κατά τη διάρκειά του, ο Ελευθέριος Βενιζέλος χαράσσει τη στρατηγική της επόμενης μέρας.

Η πίκρα του είναι διάχυτη, όμως όσοι τον γνωρίζουν βλέπουν ότι «οι όρκοι του ότι θα αφήσει την πολιτική είναι οι όρκοι ενός μέθυσου ότι θα αφήσει το κρασί». Μυστικές διπλωματικές επαφές, παρασκηνιακές διεργασίες, οικονομικές διαπραγματεύσεις με το βλέμμα στραμμένο στην Ελλάδα συνθέτουν την καθημερινότητά του.

Μαζί τους η θριαμβευτική υποδοχή από τους ομογενείς της Αμερικής, η επίσκεψη στην Κούβα και στο Περού, η διασταύρωση με μερικές από τις πιο διάσημες γυναίκες του κόσμου. Αυτές οι απόκρυφες στιγμές του Βενιζέλου, ένα βήμα προ της αβύσσου, αποκαλύπτονται στο νέο βιβλίο του Μίμη Ανδρουλάκη με τον τίτλο «Ταξίδι Μελίτος».

Ενα απόσπασμα ιστορικής έρευνας που φέρνει στο φως αληθινά περιστατικά και άγνωστες πτυχές της ελληνικής και ευρωπαϊκής ιστορίας. Θα τα διηγηθεί ο ίδιος ο Βενιζέλος με τη βοήθεια προσώπων της εποχής που παρελαύνουν στις σελίδες του βιβλίου μέσα από χαραμάδες στο μέλλον ή αναδρομές στο παρελθόν: Η Βιρτζίνια Γουλφ και η Πηνελόπη Δέλτα. Ο έμπιστος Πατριάρχης Μελέτιος, ο σκοτεινός Μπαζίλ Ζαχάρωφ και ο μετέπειτα αρχηγός του ΕΛΑΣ Στέφανος Σαράφης.

Ο αδελφοποιός του Λόιδ Τζορτζ και η δημοσιογράφος Ελεν Γκίμπσον. Τι μοιράστηκε ο Βενιζέλος με τον Πολωνό πιανίστα Ιγκνάτσι Παντερέφσκι, τι έκανε μια απόγονο του Λόρδου Μπάιρον στην Εύβοια και τελικά είχε σχέση η Αγγλοχιώτισσα σύζυγός του με τον θάνατό του; Το «Έθνος της Κυριακής»

προδημοσιεύει αποσπάσματα του βιβλίου, το οποίο θα κυκλοφορήσει προσεχώς από τις εκδόσεις «Πατάκης».

«Η υπογράφεις τώρα ή σε καίμε ζωντανό!»

«Εκείνες τις στιγμές δεν είσαι εσύ αλλά το κάλεσμα της Ιστορίας. Δεν είναι πρώτη φορά που πήγαινα κόντρα στο ρεύμα. Στις Αρχάνες του Ηρακλείου, στις 5 Αυγούστου του 1897, συγκέντρωσαν δέματα ξύλα να με κάψουν ζωντανό, όταν ως Πρόεδρος της Επαναστατικής Συνέλευσης αρνήθηκα να βάλω σε ψηφοφορία το δίλημμα: "Ένωση ή Αυτονομία;" ενώ η Ελλάδα διαπραγματευόταν ακόμη την ειρήνη μετά την ταπεινωτική της συντριβή στον Ελληνοτουρκικό Πόλεμο. "Λίγο χρόνο ακόμη αναμονή", επέμενα. "Όχι, ή υπογράφεις τώρα ή σε καίμε ζωντανό!" ωρούσανταν υπό την πίεση και του αποκλεισμού της Κρήτης από τους στόλους των Μεγάλων Δυνάμεων. Βιάζονταν να επιστρέψουν στα χωράφια και στα μαγαζιά τους. "Κάψτε με, μωρέ, δεν υπογράφω!" Τότε το ρεύμα ήταν με την Αυτονομία. "Τυχοδιώκτη!" με αποκαλούσαν τότε οι Άγγλοι, πράκτορα της Ελλάδας, "αόρατο όργανο" των αδιάλλακτων της "Εθνικής Εταιρείας"! Θα μ'έκαιγαν αν ένας καπετάνιος, ο Καλογερός ο Γιάννης από τα Κεραμιά, δεν μ'αποσπούσε με τα όπλα απ' τα χέρια τους. Κέρδισα λίγο χρόνο και στη συνέχεια στο Μελιδόνι Μυλοποτάμου με γενική ομοφροσύνη ψηφίσαμε την Αυτονομία της Κρήτης».

Η υποδοχή στη Νέα Υόρκη

«Τώρα ο Ελευθέριος Βενιζέλος εμφανίζεται στην κορυφή της σκάλας κι όπως σηκώνει το δεξί του χέρι στον κλασικό του χαιρετισμό, ο κόσμος κλαίει, παρα-

»
Όταν πάτησε το πόδι στην γη, πρώτη φορά στον Νέο Κόσμο, κανένα μέτρο τάξης δεν ήταν δυνατό να τηρηθεί. Ο κόσμος έσπασε τις γραμμές, όλοι ήθελαν να του σφίξουν το χέρι, να του πουν δυο λόγια, να τον αγγίξουν

ληρεί, σείει τη φωτογραφία του που τύπωσε η εφημερίδα Εθνικός Κήρυξ, πχούν οι σειρήνες των πλοίων στο λιμάνι της Νέας Υόρκης, οι Αγγλοσάξονες πετούν στον αέρα τα καπέλα τους. Κι όταν σταματά στο μέσο της σκάλας με τον Μελέτιο περιβαλλόμενοι από τους βρακοφόρους κι η μπάντα του Δήμου της Νέας Υόρκης παιανίζει τον Εθνικό Ύμνο, Έλληνες και Ξένοι μαζί άδουν, καθώς ο δαιμόνιος βενιζελικός δεσπότης μοίρασε χιλιάδες αντίγραφα του στα αγγλικά από την αφιερωμένη στον Μεγάλο Κρητικό μετάφραση του Ξακουστού Βρετανού ποιητή Ράντγιαρντ Κίπλινγκ. Όταν πάτησε το πόδι στη γη, πρώτη φορά στον Νέο Κόσμο, κανένα μέτρο τάξης δεν ήταν δυνατό να τηρηθεί.

Ο κόσμος έσπασε τις γραμμές, όλοι ήθελαν να του σφίξουν το χέρι, να του πουν δυο λόγια, να τον αγγίξουν».

Ενδοιασμοί για την απόβαση στη Σμύρνη

«Κανείς ποτέ δεν έμαθε ότι ο Βασίλης (Ζαχάρωφ) σάς ειδοποίησε τηλεγραφικώς πως θα πάρετε τη συμμαχική εντολή για απόβαση στη Σμύρνη. Στην Ιστορία θα μείνει ότι ο Βενιζέλος άδραξε στον αέρα την ευκαιρία, πριν καλά καλά τη σκεφτεί, όταν τον ενημέρωσαν οι Τρεις Μεγάλοι. Η αλήθεια είναι ότι είχατε ενδοιασμούς. Τα 'μαθα. Ήσουν κατάχλωμος και άπνοος εκείνες τις μέρες. "Δεν ξέρω αν θα το αντέξει ο τόπος". "Η εντολή για Σμύρνη έχει ασάφεια κι αυτή στο τέλος βολεύει τις Μεγάλες Δυνάμεις που θα τη συγκεκριμενοποιήσουν ανάλογα με τις εξελίξεις και τα συμφέροντά τους". "Η εντολή είναι προσωρινή απλώς για να μην προλάβουν να καταλάβουν οι Ιταλοί τη Σμύρνη ή μόνιμη δηλαδή εκχώρησή της στην Ελλάδα».

ΤΟΣΟ ΚΑΚΟ ΕΚΑΝΑ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ;

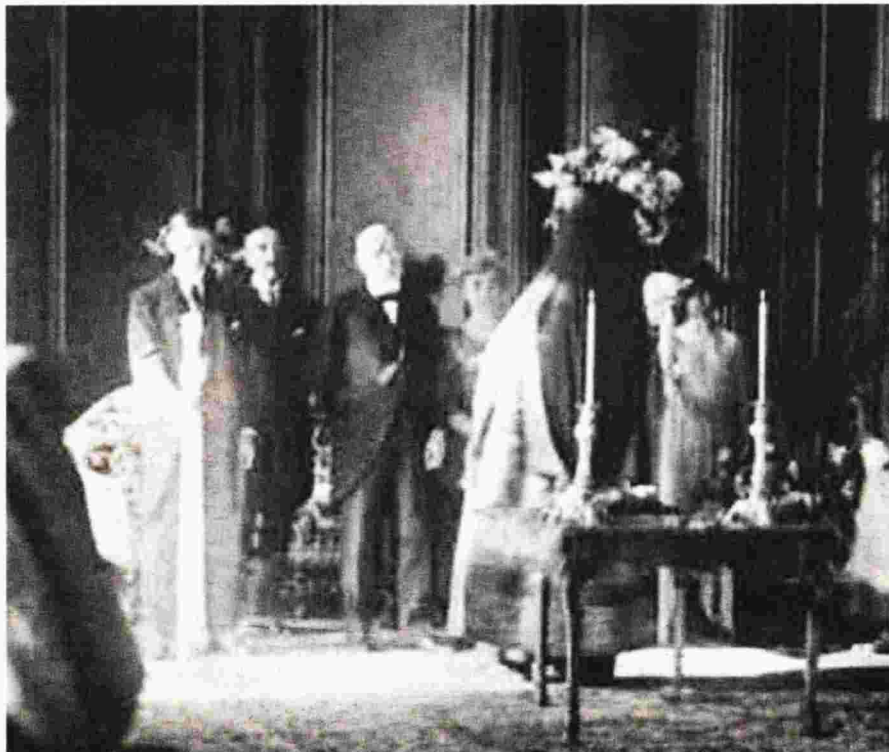
Σκέφτηκε αυτομάτως ως πιο σημαντική τη νύχτα της εκλογικής συντριβής, την 1η Νοεμβρίου του 1920. Τη νύχτα που ο Βενιζέλος απέντρεψε με αποτροπιασμό το βλέμμα από τα εκλογικά αποτελέσματα και με δάκρυα στα μάτια ξέσπασε: «Τόσο κακό έκανα στην πατρίδα; Τόσο κακό;».

"Και τι εννοούν Σμύρνη; Την πόλη ή την ευρύτερη ζώνη; Σε ποιο βάθος;". "Θα δεσμευτούν οι Σύμμαχοι σε ανάλογη οικονομική, στρατιωτική, ναυτική και κυρίως αεροπορική βοήθεια;". "Είναι η ίδια η γνωστή και προ πέντε χρόνων θαυμαστή ασάφεια των υποσχέσεών τους". Αυτά μουρμούριζες ενώ όλη η ελληνική αντιπροσωπεία ήταν ενθουσιώδης...

Η «εξαφάνιση» του Καζαντζάκη

«Εχουμε κι αυτό το θέμα του Νίκου Καζαντζάκη, ο οποίος οδύρεται γιατί τον αποπέμψατε κακώς από το Παρίσι».

(.....) «Τον Καζαντζάκη τον είχα δίπλα μου σ' όλες τις επαφές με τον κόσμο των γραμμάτων, ακόμα και τις πιο προσωπικές, όπως με την Ισιδώρα Ντάνκαν. Κι όμως στην επιστράτευση του '17 που τον χρειαζόμαστε στη Θεσσαλονίκη λόγω και της γαλλικής γλώσσας εξαφανίστηκε στην Ελβετία. Κι ύστερα ενώ πήγε με έναν άλλο παλαβό -αυτόν τον Σικελιανό, που έγραψε και ποίημα για τον Κωνσταντίνο- στο Άγιον Όρος να εξαγγείλουν, λέει, "νέα θρησκεία", δεν πέρασε καν από τη Θεσσαλονίκη. Κι όμως πάλι τον εμπιστεύθηκαν, τον έκαμα γενικό γραμματέα του υπουργείου Περίθαλψης και τον έστειλα σε μεγάλη αποστολή στον Καύκασο να

Τον Σεπτέμβριο του 1921 ο Ελευθέριος Βενιζέλος παντρεύεται στο Λονδίνο (αριστερά) την Ελενα Σκυλίτση, κόρη μιας πλούσιας οικογένειας από τη Χίο.

καταγράψει και να επαναπατρίσει τους Έλληνες. Και τι έκανε; Αντί τάχιστα να μου αποστείλει υπηρεσιακά τη σχετική έκθεση στη Διάσκεψη του Παρισιού ώστε να την έχω για τη σύνταξη του Υπομνήματος προς τους Τρεις και στο οπλοστάσιό μου στις διαπραγματεύσεις για τον Πόντο, ήλθε με μεγάλη καθυστέρηση αυτοπροσώπως τον Αύγουστο στο Παρίσι -κατόπιν εορτής-, δίχως έγκριση της κυβέρνησης, να μου κάνει προφορική ενημέρωση. Επιδίωκε ντε φάκτο να κολλήσει στην αντιπροσωπεία... για να γνωριστεί με τα υψηλά πνεύματα της Γαλλίας, ενώ εγώ καιγόμουν για την εθνογραφική αποτύπωση της Μαύρης Θάλασσας».

Μοίραζαν σε χάρτη τη Μικρά Ασία

«Το απόγευμα ετοιμάσαμε τον τελευταίο έγχρωμο χάρτη της Μικράς Ασίας για τη συνάντησή του Λόιδ Τζορτζ με τον πρόεδρο Γουίλσον και τον Κλεμανσό. Καθόμουν απέξω από το γραφείο του Γουίλσον σε αναμονή και διάβαζα το Πορτρέτο του Ντόριαν Γκρέυ.

Πότε πότε με φώναζε μέσα. Ο Λόιδ Τζορτζ πρώτα έκοψε το νότιο κομμάτι της Ανατολίας για τους Ιταλούς: "Ας φτιάξουν εδώ αρδευτικά, δρόμους, σιδηροδρόμους, θα γίνει παράδεισος". Υστερα σχεδίασε μια ζώνη γύρω από τη Σμύρνη και συμπλήρωσε: "Ο Βενιζέλος δικαιούται επιπλέον τα Δωδεκάνησα και την Κύπρο". Ο Κλεμανσό, ο φίλος σας, κούνησε το κεφάλι του κι αμφισβήτησε τις διοικητικές και οικονομικές δυνατότητες της Ελλάδας να κρατήσει μια τόσο μεγάλη έκταση. "Πήγα στην Πελοπόννησο και δεν είδα ούτε έναν δρόμο", είπε. Υστερα ο Λόιδ Τζορτζ μάρκαρα με πλάγιες γραμμές ένα κομμάτι της βόρειας Ανατολίας και είπε στον Γάλλο πρωθυπουργό: "Αυτό είναι δικό σου". Μέσα σ' αυτή την ατμόσφαιρα ακόμα κι ο ιδεαλιστής Γουίλσον, που εξοργιζόταν με την "ιμπεριαλιστική διανομή", παρασύρθηκε και δήλωσε ότι

Το 1917 που χρειαζόμαστε τον Καζαντζάκη εξαφανίστηκε στην Ελβετία. Τώρα πήγε με έναν άλλο παλαβό, αυτόν τον Σικελιανό, στο Άγιον Όρος

αποδέχεται την Εντολή για την Αρμενία κι άρχισε να ενδίδει στον πειρασμό να αναλάβει την Κωνσταντινούπολη και τα Στενά. Με φώναξαν ξανά μέσα και μου έδωσαν οδηγίες για τον νέο χάρτη και τη διπλωματική διατύπωση της απόφασης. Καθώς έβγαينا από το γραφείο του Γουίλσον, πέφτω πάνω σ' έναν μαινόμενο Μπάλφουρ: "Είναι εκεί μέσα τρεις πανίσχυροι αλλά παντελώς ανίδεοι άνθρωποι που κόβουν-ράβουν ολόκληρες ηπείρους μόνο μ' έναν νεαρό να τους κρατά σημειώσεις».

«Δεν χρηματοδοτώ τη νέα εφημερίδα»

«Δυστυχώς, Πρόεδρε... θα σας το 'λε-

γα... Όπως έβγαينا από το γραφείο σας με την επιταγή, έπεσα πάνω στην κυρία Ελενα...».

«Οχι, βρε παιδί μου!».

«Ναι, μου την άρπαξε με οργή. "Πάλι λεφτά στους 'Bulgari'. Αφού του το ξέκοψα. Δεν χρηματοδοτώ την έκδοση νέας εφημερίδας. Αρκετά. Ο κύριος Δημήτρης Λαμπράκης ας τα ζητήσει και από τους "άλλους", όπως είχαν δεσμευτεί. Ας τα βάλει η εφοπλιστική οικογένεια του γιου του Κυριάκου. Πάλι άδειασε τον λογαριασμό που του έχω διαθέσει στην τράπεζα, για να υποχρεώνομαι ξανά και ξανά να τον καλύπτω". Είχε κτρινίσει, Πρόεδρε, αλλά μου την επέστρεψε και γύρισε την πλάτη, δεν ήρθε στο γραφείο σας. Πάντως την έστειλα».